

Lidt om direktør-statistik.

Af JAN KOBBERNAGEL¹⁾

Det var med stor forventning, jeg gik i gang med Poul Ravns afhandling i sidste nummer af dette tidsskrift: „Danske aktieselskabsdirektører i statistisk belysning“. Jeg har nemlig efterlyst en sådan undersøgelse i min bog, „Direktøren“, der udkom i 1956. Da jeg ikke er økonom, måtte jeg i sin tid afstå fra at foretage den i og for sig påkrævede undersøgelse, bortset fra et enkelt punkt, som var helt afgørende for mit arbejde, nemlig spørgsmålet om, i hvilket omfang direktørerne har sæde i bestyrelserne for de selskaber, de leder.

Jeg blev imidlertid noget skuffet, da det viste sig, at det af Poul Ravn benyttede materiale er ti år gammelt, idet det er hentet fra Greens Danske Fonds og Aktier 1950/51. I betragtning af at gennemsnitsalderen for direktører er 59 år, og at 22 % er 65 år og derover, kan det ikke nægtes, at en lille halv snes år giver en ganske væsentlig forskydning i materialet. Dette må uvægerligt spille en rolle på visse punkter, f. eks. med hensyn til spørgsmålet om direktørernes uddannelse, dels fordi der i mange år har gjort sig en almindelig tendens til øget skolegang og uddannelse gældende, dels fordi det især inden for erhvervslivet i de senere år er blevet mere og mere almindeligt, at lederstillinger rekrutteres fra kredse med en videregående uddannelse. Denne tidsfaktor kan således forklare en del af den uoverensstemmelse, som Poul Ravn konstaterer mellem sine resultater og dem, som O. Loff kom til i 1958.

Direktionens repræsentation i bestyrelsen er af Poul Ravn undersøgt for 180 selskaber, og heraf havde i 89 tilfælde en eller flere direktører sæde i bestyrelsen, altså i halvdelen af selskaberne. Forfatteren er imidlertid opmærksom på, at bestyrelsesposterne kan bero på aktiebesiddelse, og han slutter heraf, at hvor organisationshensyn gør sig gældende, „synes det at være lidt mere almindeligt, at direktionen ikke havde sæde i bestyrelsen end omvendt“. Denne side af sagen kan man imidlertid komme betydeligt nærmere.

Medens Ravns 180 selskaber alle har over 1 mill. kr. i aktiekapital og mere end ti aktionærer, omfattede min undersøgelse, der hviler på Greens Danske Fonds og Aktier fra 1955, ialt 2110 selskaber, nemlig alle selskaber med over 300.000 kr. aktiekapital, der beskæftiger sig med handel og industri. Af disse havde direktionen sæde i bestyrelsen i 1354 tilfælde, medens den ikke var repræsenteret i 656 af selskaberne. Hvis man imidlertid sondrede mellem offentlige og private selskaber, idet man ved første gruppe forstår selskaber med over ti aktionærer, viste det sig, at der blandt 440 offentlige selskaber var 190 tilfælde, hvor direktøren sad i bestyrelsen, og 250 tilfælde, hvor han ikke var medlem. Blandt de 1570 private selskaber var direktøren medlem af bestyrelsen i 1157 selskaber, altså ca. $\frac{3}{4}$ af tilfældene, men ikke medlem i de resterende 413 sel-

¹⁾ Professor ved Handelshøjskolen i København.

Lidt om direktør-statistik.

Af JAN KOBBERNAGEL¹⁾

Det var med stor forventning, jeg gik i gang med Poul Ravns afhandling i sidste nummer af dette tidsskrift: „Danske aktieselskabsdirektører i statistisk belysning“. Jeg har nemlig efterlyst en sådan undersøgelse i min bog, „Direktøren“, der udkom i 1956. Da jeg ikke er økonom, måtte jeg i sin tid afstå fra at foretage den i og for sig påkrævede undersøgelse, bortset fra et enkelt punkt, som var helt afgørende for mit arbejde, nemlig spørgsmålet om, i hvilket omfang direktørerne har sæde i bestyrelserne for de selskaber, de leder.

Jeg blev imidlertid noget skuffet, da det viste sig, at det af Poul Ravn benyttede materiale er ti år gammelt, idet det er hentet fra Greens Danske Fonds og Aktier 1950/51. I betragtning af at gennemsnitsalderen for direktører er 59 år, og at 22 % er 65 år og derover, kan det ikke nægtes, at en lille halv snes år giver en ganske væsentlig forskydning i materialet. Dette må uvægerligt spille en rolle på visse punkter, f. eks. med hensyn til spørgsmålet om direktørernes uddannelse, dels fordi der i mange år har gjort sig en almindelig tendens til øget skolegang og uddannelse gældende, dels fordi det især inden for erhvervslivet i de senere år er blevet mere og mere almindeligt, at lederstillinger rekrutteres fra kredse med en videregående uddannelse. Denne tidsfaktor kan således forklare en del af den uoverensstemmelse, som Poul Ravn konstaterer mellem sine resultater og dem, som O. Loff kom til i 1958.

Direktionens repræsentation i bestyrelsen er af Poul Ravn undersøgt for 180 selskaber, og heraf havde i 89 tilfælde en eller flere direktører sæde i bestyrelsen, altså i halvdelen af selskaberne. Forfatteren er imidlertid opmærksom på, at bestyrelsesposterne kan bero på aktiebesiddelse, og han slutter heraf, at hvor organisationshensyn gør sig gældende, „synes det at være lidt mere almindeligt, at direktionen ikke havde sæde i bestyrelsen end omvendt“. Denne side af sagen kan man imidlertid komme betydeligt nærmere.

Medens Ravns 180 selskaber alle har over 1 mill. kr. i aktiekapital og mere end ti aktionærer, omfattede min undersøgelse, der hviler på Greens Danske Fonds og Aktier fra 1955, ialt 2110 selskaber, nemlig alle selskaber med over 300.000 kr. aktiekapital, der beskæftiger sig med handel og industri. Af disse havde direktionen sæde i bestyrelsen i 1354 tilfælde, medens den ikke var repræsenteret i 656 af selskaberne. Hvis man imidlertid sondrede mellem offentlige og private selskaber, idet man ved første gruppe forstår selskaber med over ti aktionærer, viste det sig, at der blandt 440 offentlige selskaber var 190 tilfælde, hvor direktøren sad i bestyrelsen, og 250 tilfælde, hvor han ikke var medlem. Blandt de 1570 private selskaber var direktøren medlem af bestyrelsen i 1157 selskaber, altså ca. $\frac{3}{4}$ af tilfældene, men ikke medlem i de resterende 413 sel-

¹⁾ Professor ved Handelshøjskolen i København.

skabers bestyrelse. Hvis man dernæst sondrede efter aktiekapitalens størrelse med 1 mill. kr. som grænse, fandt man, at der var 563 „store“ selskaber, og herudaf var direktøren bestyrelsesmedlem i 337 tilfælde, men ikke i 226 tilfælde. Af disse tal kan man udlede, at selskabets „størrelse“ i relation til aktiekapitalen vel har en tendens til at begrænse direktørens adgang til bestyrelsen, men at det dog især er spørgsmålet om aktionærantallet, der øver indflydelse. Jo mere „privat“ selskabet er, des større er formodningen for, at direktøren er bestyrelsesmedlem – formentlig fordi han selv er aktionær i selskabet.

Jeg forsøgte endelig en skønmæssig udvælgelse af ca. et halvt hundrede af vore mest kendte og ansete aktieselskaber, og her viste det sig, at direktøren i det langt overvejende flertal af tilfælde ikke havde sæde i bestyrelsen. Da denne udvælgelse imidlertid var rent subjektiv, har jeg ikke offentliggjort de nøjagtige tal.

Jeg har med vilje refereret min undersøgelse i imperfektum-formen, da den allerede er fire år gammel, og jeg skal ikke nægte, at jeg synes, Poul Ravn på samme – eller anden – måde burde have understreget, at der var tale om et ældre kildemateriale.

Fra Finland foreligger der en undersøgelse fra 1957 af Axel Grandell: „Aktiebolagets styrelse och verkställande direktör“ med en hel del statistisk materiale vedr. de samme spørgsmål, som Ravn behandler. Også i andre lande er der foretaget undersøgelser af lignende art, jfr. herved min fornævnte bog p. 52 f.

Med hensyn til direktørernes uddannelse foreligger der fra nyeste tid et materiale, som er under bearbejdelse, men endnu ikke offentliggjort. Det er en undersøgelse, som er foretaget af H. A.-sammenslutningen, d. v. s. foreningen af dimittender fra H. A.-studiet i København og Århus. Henvendelsen rettedes til 534 dimittender, hvoraf 394 eller 73,7 % svarede. Af disse 394 opgiver 23 deres stilling som direktør. 2 er dog knyttet til erhvervsorganisationer og 2 til andelsselskaber, medens 2 ikke har givet fyldestgørende oplysninger om virksomhedernes art. De resterende 17 er knyttet til aktieselskaber. Af disse kan 10 selskaber findes i Greens Danske Fonds og Aktier 1958/59, bind II. 7 af disse har over 1 mill. kr. aktiekapital, 3 har mellem 300.000 og 1 mill. De sidste 7, der ikke kan findes i Green, har enten under 300.000 i kapital eller også er de opgivne svar unøjagtige. Af hensyn til sammenligningen med Ravns materiale skal jeg endelig nævne, at 2 af de 7 selskaber med over 1 mill. har over 10 aktionærer, medens de andre 5 selskaber ikke har over 10 aktionærer.

Da antallet af H. D.'ere er langt større end antallet af H. A.'ere, er det sandsynligt, at en å jour-føring af Ravns materiale ville vise en betydelig stigning i antallet af direktører med handelshøjskoleuddannelse.

ERHVERVSØKONOMISK TIDSSKRIFT. Pris pr. hefte kr. 5,00, pr. årgang (4 hefter) kr. 18,00. HOVEDREDAKTØR: Professor, dr. polit. Bjarke Fog, Handelshøjskolen, København V., telf. Nora 9260, privat Søborg 1440. AARHUS REDAKTION (nr. 3): Professor Svend Fredens, Aarhus Universitet, Aarhus, telf. Aarhus 34311, privat Aarhus 77916. Lektor, statsautoriseret revisor G. Graversen, Handelshøjskolen, Aarhus, telf. Aarhus 35011, privat Aarhus 40365. KØBENHAVNS REDAKTION (nr. 1, 2 og 4): Lektor, cand. merc. O. Loff, Handelshøjskolen, København V., telf. Nora 9260, privat Hellerup 2160. Lektor, kontorchef P. P. Sveistrup, Københavns Universitet, København K., telf. privat 87 09 14. REDAKTIONSSEKRETÆR: Vidensk. ass., cand. oecon. Erik Johnsen, Handelshøjskolen, København V., telf. Nora 9260, privat Birkerød 2141. EKSPEDITION OG ADMINISTRATION: Foreningen af Danske Erhvervsøkonomer, landsrets-sagfører Axel Jacobsen, Lyngby Hovedgade 57 B, Kongens Lyngby, telf. 87 75 25. Trykt hos Hansen & Andreasen, Godthåbsvej 22, København F.